

ПИТАННЯ ДІАГНОСТИКИ СФОРМОВАНOSTI САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Барджадзе Р. В.

викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії

Черкаської медичної академії

м. Черкаси, Україна

Сучасний ринок праці ставить перед випускником закладу вищої освіти завдання отримати якісну підготовку для успішної самореалізації. Здобувач освіти в процесі навчання повинен оволодіти якомога більшими компетентностями, в тому числі самоосвітньою. Ця компетентність є надважливою у подальшій професійній діяльності, особливо, коли ця професія стосується медицини або фармації.

На основі попереднього аналізу та узагальнення, ґрунтуючись на педагогічних дослідженнях та аналізі наукових студій [1, с. 62–66; 2, с. 56–61; 3], критеріями сформованості самоосвітньої компетентності визначаємо:

– мотиваційний, до якого зараховуємо мотиви самоосвітньої компетентності: мотивацію до сталого соціального статусу; спрямованість на спілкування та творчу активність; прагнення досягти успіху; переважання внутрішніх мотивів над зовнішніми; прагнення до цілепокладання;

– когнітивний, який своїми показниками має знання з самоорганізації, самоконтролю, розуміння й усвідомлення методів і способів самоосвітньої компетентності;

– діяльнісний, до якого зараховуємо власний досвід, навички самоорганізації та самоконтролю здобувача освіти;

– суб'єктно-рефлексивний – результати самоконтролю, самооцінювання, рефлексія, планування (коли студент об'єктивує що він знав, чому навчився, чому саме хоче навчитись).

Оскільки самоосвіта є видом діяльності, соціальною функцією якої є самореалізація особистості, свідоме її творення, тож в основі самоосвіти лежить задоволення потреб у отриманні знань, саморозвитку та самовдосконаленні. Потреби втілюються через мотиви, які є ресурсом особистості й детермінують самоосвітню діяльність студентів. Мотиви є показником мотиваційного критерію організації самоосвітньої компетентності студента в інформаційно-освітньому середовищі медичних ЗВО.

До мотиваційних показників, які так чи інакше визначають рівень самоосвіти, можна зарахувати весь спектр компонентів мотиваційної сфери особистості. Проте, у низці мотиваційних компонентів виокремлюються специфічні мотиваційні характеристики, тісно пов'язані з рівнем самоосвіти студентів [4, с. 787–792].

Оскільки мотиваційний ресурс особистості є складним, багаторівневим регулятором життєдіяльності особи, який детермінує її психічний розвиток, поведінку та діяльність, цей ресурс розглядатимемо як рушій розвитку самоосвітньої діяльності студентів.

Студенти, які мають високий рівень самоосвітньої компетентності характеризуються помітним перевищенням рівня розвиваючих мотивів над рівнем мотивів підтримки. Це ті студенти, які переважно мають високу успішність і демонструють особистісну суб'єкту та соціально спрямовану позицію. Такі студенти виявляють творчу активність, цінують соціальний статус, спілкування. Творча активність може бути свідченням того, що для цієї групи здобувачів освіти значущим є активне отримання інформації у різний спосіб, зокрема застосовуючи гнучкість та оригінальність мислення.

Студенти, які мають високий рівень самоосвітньої компетентності, мають значний рівень мотивації навчання. Це означає, що у зазначених студентів має місце особистісний сенс навчання, що свідчать про тенденцію до цілепокладання.

Цілепокладання як процес є складним. Він вимагає окреслення цілі, що передбачає пізнання обставин діяльності та визначення засобів її досягнення. Це, у свою чергу, відображається в плануванні діяльності та прийнятті рішення. Тобто, цілепокладання є одним з чинників, які впливають на розвиток самоосвітньої компетентності. Сформульовані цілі повинні відповідати певним критеріям, які технологізують процес цілепокладання: вони мають бути конкретними, вимірюваними, визначеними у часі, реалістичними та мати виконавця [5, с. 413–415].

Прагнення високих результатів навчальної діяльності ґрунтується на внутрішній мотивації, яка переважає зовнішню. У студентів з високим рівнем прагнення до самоосвіти здебільшого виявляється потреба у досягненні успіху та тенденція до афіліації (групового визнання). Це свідчить про те, що для цих студентів досягнення успіху загалом є важливим чинником.

Показником когнітивного критерію самоосвітньої компетентності організації самоосвітньої діяльності в інформаційно-освітньому середовищі медичних ЗВО визначено поінформованість та знання з самоорганізації, самоконтролю, розуміння й усвідомлення методів і способів самоосвітньої компетентності.

Сучасна вища освіта встановлює напрямок особистісно-професійного зростання майбутнього фахівця за допомогою самоналаштування його самодостатності та суб'єктного характеру діяльності. Самоорганізація студента представляється сукупністю прийомів і технологій ефективної організації особистістю власної діяльності (методи наукової організації розумової праці, самоменеджменту, тайм-менеджменту). Вона є процесом упорядкованої, свідомої діяльності, яка спонукається і спрямовується цілями й цінностями професійно значущої навчальної роботи, здійснюваної системою вольових та інтелектуальних дій, адекватних ціннісним орієнтаціям студентів [6]. Внутрішнім проявом самоорганізації вважається цілеспрямованість, вміння самостійно аналізувати навколишнє оточення, жорстко контролювати власну поведінку, обмежувати свої бажання у прагненні досягти поставленої мети.

Самоконтроль сприймається як особистісно-мотиваційний ресурс особистості. Він є складовою самоорганізації та допомагає оцінити результати своєї роботи в самоосвітній діяльності. [7, с. 262–274]. Щоб контролювати свою освітню діяльність, студент здійснює цілепокладання відповідно до навчального завдання, аналізує й синтезує інформацію та способи її здобування, перевіряючи їх на відповідність меті, часовим межах, на прийнятність та ефективність. Якщо за всіма критеріями студент сприймає свої освітні дії припустимими, то відчуває задоволення. Якщо ні, то здійснює пошук адекватної своєму запиту інформації, способів тощо.

Суб'єктно-рефлексивний критерій визначених педагогічних умов – це аналіз досягнень, досвіду, результатів самоконтролю та самооцінювання, який здійснює здобувач освіти, реалізація рефлексії, планування подальшої практики самоконтролю, самооцінювання.

Варто зазначити, що методи й методики перевірки ефективності педагогічних умов формування самоосвітньої компетентності в інформаційно-освітньому середовищі медичних ЗВО застосовуються комплексно, перекриваючи і доповнюючи одна одну.

Отже, питання діагностики сформованості самоосвітньої компетентності перевіряються на ефективність за критеріями, які нами описані вище і які мають зазначену низку показників.

Література:

1. Петренко О. Педагогічний коучинг у діяльності вчителя в контексті реалізації концепції «Нова українська школа» *Нова педагогічна думка*. 2018. № 1 (93). С. 62–66.

2. Шевчук Г. Й. Індивідуальна освітня траєкторія студента: суть і ключові аспекти організації: *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2021. № 95. С. 56–61.

3. Алпатова О. Педагогічне співробітництво в системі особистісно-орієнтованого навчання закладу вищої освіти *Матеріали конференції кафедри педагогіки та психології професійної освіти 22-мар. 2019*. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38271>

4. Кожедуб О. В. Мотивація самоосвітньої діяльності викладача вищого військового навчального закладу “*Scientific Collection “Inter Conf”*”, (39): *with the Proceedings of the 8 th International Scientific and Practical Conference “Science and Practice: Implementation to Modern Society” (December 26–28, 2020)*. Manchester, Great Britain : Peal Press Ltd., 2020. P. 787–792.

5. Ушкальов В., Мартіянова М. Інструментальне забезпечення ефективності ціле покладання. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 30–31 травня 2019 р. Харків : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2019. С. 413–415.

6. Мирончук Н. М. Теоретичні і методичні основи контекстної підготовки майбутніх викладачів вищої школи до самоорганізації у професійній діяльності : дис.... д. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика проф. освіти» / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, (2020).

7. Акімова О. М., Кузнецова О. В., Одарченко В. І. Самоосвітня діяльність майбутнього вчителя початкових класів як складова професійної підготовки. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 10 (12). С. 262–274.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-40>

СТИЛЬОВІ ПЕРЕВАГИ В ЖИВОПИСІ ВЕЛИКОЇ ЦЕРКВИ УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ (XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

Бардік М. А.

*кандидат мистецтвознавства,
провідний науковий співробітник*

Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»

м. Київ, Україна

Живопис Великої церкви Успіння Пресвятої Богородиці привертав особливу увагу як ченців Успенської Києво-Печерської лаври, так і численних вірян, адже поряд із мощами преподобних отців Печерських,